

# ЗАКОН УКРАЇНИ

## Про управління відходами

---

Цей Закон визначає правові, організаційні, економічні засади діяльності щодо заходів із захисту довкілля та здоров'я людини шляхом запобігання або зниження негативних наслідків вироблення та управління з відходами, вимоги до розширеної відповідальності виробників продукції з метою просування повторного використання, запобігання, та оброблення утворених відходів цієї продукції, а також зменшення загального впливу використання ресурсів та підвищення ефективності такого використання.

### Розділ I

#### ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

##### Стаття 1. Визначення термінів

У цьому Законі терміни вживаються в такому значенні:

*біовідходи* – відходи зелених насаджень від садів та парків, харчові та кухонні відходи домогосподарств, закладів громадського харчування та роздрібною торгівлі, та подібні відходи харчової промисловості, що здатні до анаеробного або аеробного розкладання;

*брокер* - суб'єкт господарювання (юридична особа та фізична особа – підприємець), що займається організацією відновлення чи видалення відходів від імені інших суб'єктів господарювання, включаючи брокерів, які фізично не володіють відходами;

*великогабаритні відходи* – побутові відходи, які за своїм розміром не можуть бути розміщені у контейнери об'ємом до 1,1 кубічного метра;

*видалення* – операція, що не є відновленням відходів навіть тоді, коли одним із наслідків такої операції є використання речовин або енергії. Невичерпний перелік операцій з видалення відходів наведено в додатку 1;

*виробник продукції* – суб'єкт господарювання, що вводить в обіг продукцію, яку він виробляє або імпортує;

*відновлення* – операція, в результаті якої відходи слугують для корисних цілей заміняючи матеріали, які в іншому випадку були б використані для виконання певної функції, або відходи які підготовлені для виконання цієї функції на підприємстві або в іншій господарській діяльності. Невичерпний перелік операцій з відновлення відходів наведено в додатку 2;

*відновлення матеріалу* – операція по відновленню, окрім відновлення енергії та перероблення в матеріали, які використовуються як паливо або інші способи отримання енергії, включно підготовку до повторного використання, рециклінг та зворотне заповнення;

*відходи* — будь-яка речовина, предмет від яких власник позбувається, має намір або зобов'язаний позбутися;

*відходи будівництва та знесення* – відходи, що утворилися внаслідок будівництва або знесення будівель та інженерних споруд;

*відходи чорних та кольорових металів* - технологічні відходи з металу, отриманні в результаті видобутку, відновлювання або механічній обробці кольорових та чорних металів та їх сплавів, розбирання бракованих машин та обладнання, деталі та конструкції промислового, будівельного чи побутового характеру за винятком небезпечних відходів;

*відходи чорних та кольорових металів побутового походження* - відходи з чорних та кольорових металів, отримані від домогосподарств, а також утворенні в адміністративних, соціальних та громадських будівлях. До них також прирівнюються відходи чорних і кольорових металів, отримані з торгових майданчиків, ремісничих робіт, майданчиків для відпочинку та розваг;

*відходи, що не є небезпечними* – відходи, що не мають небезпечних властивостей з Переліку властивостей відходів, які роблять їх небезпечними, наведеного в додатку 3;

*відходи, що біологічно розкладаються* – відходи, що мають властивості піддаватися анаеробному або аеробному розкладу, такі як відходи харчових продуктів, садові та паркові відходи, папір, картон;

*власник відходів* – фізична особа, юридична особа та фізична особа-підприємець, яка утворює відходи або ж яка відповідно до закону володіє, користується і розпоряджається відходами;

*вторинна сировина* – речовини та матеріали, отримані в результаті підготовки до відновлення та/або відновлення відходів (у тому числі рециклінгу), які використовуються замість первинної сировини;

*декларація про відходи* – документ, який згідно з цим Законом подають власники відходів у разі, коли їх діяльність призводить до утворення небезпечних відходів або відходів, що не є небезпечними, якщо річний обсяг їх утворення перевищує 50 тон;

*догляд за полігоном після його закриття* – дії, пов'язані з утриманням полігону після його закриття, контролем і моніторингом параметрів навколишнього

природного середовища, усуненням можливих негативних впливів полігону на навколишнє природне середовище та здоров'я людини, протягом 30 років після припинення експлуатації;

*запобігання* – заходи, вжити до того, як речовина, матеріал або продукт перетворяться на відходи, які зменшують:

- масу відходів, у тому числі шляхом повторного використання продуктів або продовження терміну експлуатації продукції;
- несприятливий вплив утворення відходів на довкілля та здоров'я людини;
- вміст небезпечних речовин у матеріалах та продуктах;

*зберігання відходів* – тимчасове зберігання відходів в місцях їх збирання або оброблення, у спосіб, що не становить загрози для навколишнього природного середовища та здоров'я людини, для передачі суб'єктам господарювання для видалення терміном менше ніж одного року або для відновлення терміном менше ніж трьох років;

*зворотне заповнення* – операція з відновлення, у результаті якої придатні для цього відходи, що не є небезпечними (інертні) використовуються для рекультивації або в інженерних цілях та благоустрою, замінюючи при цьому матеріали, які не є відходами, за умови, що такі відходи використовуються в обмеженій кількості, достатній для досягнення цих цілей;

*інертні відходи* – відходи, що не зазнають значних фізичних, хімічних чи біологічних змін;

- не розчиняються, не горять, не розкладаються та / або не впливають негативно на інші речовини, з якими вони вступають у контакт таким способом, що призводить до шкоди здоров'ю людей або забрудненню навколишнього середовища вище допустимих рівнів
- загальна здатність вилуговування, вміст забруднюючих речовин у відходах та екоотоксичність фільтрату незначні і не впливають негативно на якість поверхневих та підземних вод;

*існуючі місця захоронення відходів* – це місце відведене для захоронення відходів, що експлуатується на дату набрання чинності цим Законом;

Здатність інертних відходів до утворення фільтрату та вміст забруднюючих речовин у них та еко токсичність фільтрату повинні бути незначними, і, зокрема не впливати на якість поверхневих та підземних вод;

*медичні відходи* — відходи, пов'язані з медичним обслуговуванням людей і тварин та/або проведенням відповідних досліджень;

*місце збирання відходів* – земельна ділянка, надана в установленому порядку, для здійснення відповідної діяльності, обладнана необхідними технічними засобами для збирання та зберігання, на якій накопичуються відходи в тому числі здійснюється попереднє сортування та зберігання з метою перевезення до місць оброблення відходів;

*місце оброблення відходів* – земельна ділянка, надана в установленому порядку, для здійснення відповідної діяльності, яка обладнана інженерною спорудою та/або установкою для оброблення відходів;

*небезпечні відходи* – відходи, що мають одну чи більше небезпечних властивостей з Переліку властивостей відходів, які роблять їх небезпечними, наведеного в додатку 3;

*несанкціоноване сміттєзвалище* – місце, яке не відведене для захоронення відходів та на якому відходи накопичені незаконно;

*оброблення* – операція з відновлення або видалення відходів, включаючи підготовку до них;

*оброблення відходів перед захороненням* – фізичні, термічні, хімічні або біологічні процеси, включаючи сортування, які змінюють властивості відходів для зменшення їх об'ємів або небезпечних властивостей, спрощують їх оброблення та/або покращують відновлення.

*оператор системи управління побутовими відходами* – підприємство, що визначене на конкурсній основі та уповноважене виконавчим органом відповідної місцевої ради на організацію роботи системи управління побутовими відходами.

*первинна сировина* – природні речовини та матеріали, безпосередньо з яких виробляється продукція або які є джерелом енергії;

*перевезення* – транспортування відходів, включаючи супутні для цього операції з навантаження, перевантаження та розвантаження коли вони виконуються суб'єктом господарювання як окремий вид діяльності;

*підготовка до видалення* – попередні операції перед видаленням, включаючи підготовчі процеси, зокрема розбирання, сортування, ущільнення, гранулювання, сушіння, подрібнення, перепакування, розділення, змішування перед проведенням будь-якої операції, визначеної в позиціях D1—D12 додатка 1;

*підготовка до відновлення* – попередні операції перед відновленням, включаючи підготовчі процеси, зокрема розбирання, сортування, ущільнення, гранулювання, сушіння, подрібнення, перепакування, розділення, змішування,

перед проведенням будь-якої операції, визначеної в позиціях R1— R11 додатка 2;

*підготовка до повторного використання* – операції з відновлення, такі як перевірка, очищення або ремонт, після яких речовини, предмети можуть бути використані повторно без будь-якої іншої попередньої підготовки;

*повторне використання продукції* – будь-яка операція, за якої продукція або її складові (компоненти), що не є відходами, повторно використовуються з тією самою метою, для якої вони були призначені;

*побутові відходи* - змішані та/або роздільно зібрані відходи від домогосподарств, включаючи відходи паперу, картону, скла, пластику, деревини, текстилю, упаковки, біовідходи, відходи чорних та кольорових металів побутового походження, відходи електричного та електронного обладнання, відходи батарей та акумуляторів, медичні та небезпечні відходи у складі побутових, великогабаритні та ремонтні відходи;

- змішані та/або роздільно зібрані відходи з інших джерел у разі, коли ці відходи подібні за своїм складом до відходів домогосподарств;
- побутові відходи не включають відходи промисловості, сільського і лісового господарства, рибальства та аквакультури, резервуарів для септиків, стічні води та відходи від їх оброблення, включаючи осад стічних вод, транспортні засоби, у яких закінчився строк експлуатації, відходи будівництва і знесення.

*полігон* – місце захоронення відходів, яке відповідає технічним вимогам будівництва полігонів для захоронення відходів, призначене для їх розміщення та експлуатації на поверхні чи в землі (підземне), включаючи:

- внутрішні місця для видалення відходів, на яких утворювач відходів здійснює видалення власних відходів на місці утворення;
- постійне місце, на якому відходи зберігаються понад один рік.

*промислові відходи* – відходи, що утворюються внаслідок промислової діяльності суб'єктів господарювання;

*пункт приймання відходів* – об'єкт, в якому купують відходи залежно від їх виду, характеристики та складу у населення, та передають до місць збирання відходів та/або до місць оброблення відходів;

*ремонтні відходи* - відходи будівництва та знесення від домогосподарств, які включають залишки речовин, матеріалів, предметів, виробів, що утворилися під час проведення у житловому будинку, окремій квартирі, будинку громадського призначення капітального та поточного ремонту, перепланування, переобладнання, прибудови тощо;

*рециклінг* – операція з відновлення, в результаті якої відходи переробляються на продукцію, матеріали або речовини. Ця операція включає перероблення органічного матеріалу, проте не включає відновлення енергії чи перероблення на матеріали, що будуть використовуватися як паливо або матеріали для зворотного заповнення;

*роздільне збирання* – збирання відходів залежно від їх виду, характеристики та складу у спосіб, що сприятиме їх подальшому обробленню;

*система розширеної відповідальності виробника* – комплекс економічних, фінансових, адміністративних та організаційних заходів для забезпечення відповідальності виробників продукції за управління стадією відходів у життєвому циклі продукції та матеріалів;

*сортування відходів* – діяльність або операція, пов'язана з механічним розподілом відходів за їх фізико-хімічними властивостями, матеріальними складовими, енергетичною цінністю, іншими показниками з метою їх підготовки до оброблення;

*специфічні види відходів* – групи відходів із схожими характеристиками, які, беручи до уваги властивості, потребують спеціальних методів і засобів управління;

*суб'єкт господарювання у сфері управління відходами* – юридична особа або фізична особа-підприємець, що здійснює збирання, зберігання, перевезення, операції з відновлення та видалення відходів відповідно до законодавства;

*термічне оброблення* – технологічний процес з оброблення відходів при температурі вище 850°C;

*торговець* – суб'єкт господарювання (юридична особа та фізична особа – підприємець), який діє від свого імені та за власний рахунок при купівлі та подальшій продажу відходів, включаючи торговців, які фізично не володіють відходами;

*управління відходами* – збирання, перевезення, відновлення (у тому числі сортування) та видалення відходів, включаючи нагляд за такими операціями та подальший догляд за об'єктами видалення відходів, включаючи дії брокерів чи торговців;

*утворювач відходів* – фізична особа, юридична особа та фізична особа-підприємець, в результаті діяльності якої утворюються відходи (первісний утворювач відходів), а також суб'єкти господарювання у сфері оброблення відходами, які здійснюють попереднє оброблення, змішування або інші операції, що призводять до зміни характеру або складу відходів;

## **Стаття 2. Предмет та сфера застосування**

**Стаття 3. Основні цілі та принципи державної політики у сфері управління відходами**

**Стаття 4. Ієрархія відходів**

**Стаття 5. Запобігання утворенню відходів**

**Стаття 6. Законодавство про відходи**

Законодавство про відходи складається із законів України "Про охорону навколишнього природного середовища", "Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення", "Про поводження з радіоактивними відходами", "Про відходи чорних та кольорових металів", "Про житлово-комунальні послуги", "Про ветеринарну медицину", "Про вилучення з обігу, переробку, утилізацію, знищення або подальше використання неякісної та небезпечної продукції", цього Закону та інших нормативно-правових актів.

## **РОЗДІЛ II**

### **ПОВНОВАЖЕННЯ ТА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ОРГАНІВ У СФЕРІ УПРАВЛІННЯ ВІДХОДАМИ**

**Стаття 7. Повноваження Кабінету Міністрів України у сфері управління відходами**

**Стаття 8. Повноваження міністерства захисту довкілля та природних ресурсів у сфері управління відходами**

**Стаття 9. Повноваження міністерства розвитку громад і територій у сфері управління відходами**

**Стаття 10. Повноваження міністерства економіки та сільського господарства у сфері управління відходами**

**Стаття 11. Повноваження міністерства фінансів у сфері управління відходами**

**Стаття 12. Повноваження міністерства охорони здоров'я у сфері управління відходами**

**Стаття 132. Повноваження міністерства транспорту і інфраструктури у сфері управління відходами**

**Стаття 14. Повноваження виконавчої агенції по довкіллю у сфері управління відходами**

**Стаття 15. Повноваження державної екологічної інспекції у сфері управління відходами**

**Стаття 16. Повноваження державної служби статистики України у сфері управління відходами**

**Стаття 17. Повноваження державної служби с питань безпеки харчових продуктів та споживачів у сфері управління відходами**

**Стаття 18. Повноваження державних обласних адміністрацій у сфері управління відходами**

**Стаття 19. Повноваження місцевих органів самоврядування у сфері управління відходами**

**Стаття 20. Відповідальність посадових осіб у сфері управління відходами**

**Стаття 21. Охорона праці**

### **РОЗДІЛ III**

#### **ПРАВА, ОБОВ'ЯЗКИ ТА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ У СФЕРІ УПРАВЛІННЯ ВІДХОДАМИ**

**Стаття 22. Суб'єкти господарювання у сфері управління відходами**

**Стаття 23. Утворювачі відходів, крім утворювачів відходів домогосподарств**

**Стаття 24. Утворювачі відходів від домогосподарств**

**Стаття 25. Торговець та Брокер**

### **РОЗДІЛ IV**

#### **НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕРЕЛІК ВІДХОДІВ ТА КЛАСІФІКАЦІЯ**

**Стаття 26. Перелік відходів**

**Стаття 27. Методика класифікації**

### **РОЗДІЛ V**

#### **ПОБІЧНІ ПРОДУКТИ ТА ПРИПИНЕННЯ СТАТУСУ ВІДХОДІВ**

**Стаття 28. Побічні продукти**

**Стаття 29. Припинення статусу відходів**



## **РОЗДІЛ VI**

### **РОЗШИРЕНА ВІДПОВІДАЛЬНОСТЬ ВИРОБНИКА**

**Стаття 30. Принцип розширеної відповідальності виробника**

**Стаття 31. Системи розширеної відповідальності виробника**

**Стаття 32. Загальні мінімальні вимоги до системи розширеної відповідальності виробників**

## **РОЗДІЛ VII**

### **ВИМОГИ ДО ТРАНСПОРТУВАННЯ, ЗБИРАННЯ ТА ОБРОБЛЕННЯ ВІДХОДІВ**

**Стаття 33. Вимоги до транспортування**

**Стаття 34. Вимоги до збирання**

**Стаття 35. Вимоги до повторного використання**

**Стаття 36. Вимоги до оброблення відходів**

**Стаття 37. Вимоги до захоронення відходів**

**Стаття 38. Вимоги до спалювання відходів**

## **РОЗДІЛ VIII**

### **НЕБЕЗПЕЧНІ ВІДХОДИ**

**Стаття 39. Загальні вимоги до управління небезпечними відходами**

**Стаття 39. Маркування та перевезення небезпечних відходів**

**Стаття 40. Змішування небезпечних відходів**

**Стаття 41. Небезпечні відходи, що утворюються в домогосподарствах**

## **РОЗДІЛ IX**

### **ПОБУТОВІ ВІДХОДИ**

**Стаття 43. Загальні вимоги до управління побутовими відходами**

**Стаття 44. Регіональні системи управління відходами**

## **РОЗДІЛ X**

### **ВИМОГИ ДО ОКРЕМИХ ВИДІВ ВІДХОДІВ**

**Стаття 45. Відходи будівництва та знесення**

**Стаття 46. Біовідходи**

**Стаття 47. Харчові відходи**

**Стаття 48. Промислові відходи**

**Стаття 49. Відходи чорних та кольорових металів**

**Стаття 50. Медичні відходи**

**Стаття 51. Відходи очисних споруд**

## **РОЗДІЛ XI**

### **ПЛАНИ І ПРОГРАМИ УПРАВЛІННЯ ВІДХОДАМИ**

**Стаття 52. Плани управління відходами**

**Стаття 53. Національний план управління відходами**

**Стаття 54. Регіональні плани управління відходами**

**Стаття 55. Місцеві плани управління відходами (плани управління відходами територіальної громади)**

**Стаття 56. Плани управління відходами підприємств, установ та організацій**

**Стаття 57. Національна програма запобігання утворенню відходів**

**Стаття 58. Національна програма біо-розкладаємі відходи**

**Стаття 59. Національний план будівельних відходів**

## **РОЗДІЛ XII**

### **ДОЗВІЛЬНА СИСТЕМА ТА РЕЄСТРАЦІЙНИЙ РЕЖИМ**

**Стаття 60.**

**Стаття 61.**

**Стаття 62.**

## **РОЗДІЛ XIII**

### **ТРАНСКОРДОННЕ ПЕРЕВЕЗЕННЯ ВІДХОДІВ**

**Стаття 63.**

## **РОЗДІЛ XIV**

### **ПУБЛІЧНІ РЕЄСТРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНА СІСТЕМА**

**Стаття 64.**

**Стаття 65.**

## **РОЗДІЛ XV**

### **ЕКОНОМІЧНИ ІНСТРУМЕНТИ ТА ФІНАНСУВАННЯ**

**Стаття 66. Економічні інструменти**

**Стаття 67. Фінансування заходів у сфері управління відходами**

## **РОЗДІЛ XVI**

### **НАГЛЯД (КОНТРОЛЬ) У СФЕРІ УПРАВЛІННЯ ВІДХОДАМИ**

**Стаття 68.**

**Стаття 69.**

## **РОЗДІЛ XVII**

### **МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО У СФЕРІ УПРАВЛІННЯ ВІДХОДАМИ**

**Стаття 70. Участь України в міжнародному співробітництві у сфері управління з відходами**

## **РОЗДІЛ XVIII**

### **ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА У СФЕРІ УПРАВЛІННЯ ВІДХОДАМИ**

**Стаття 71.**

**Стаття 72.**

## **РОЗДІЛ ХІХ**

### **ПРИКІНЦЕВІ ТА ПЕРЕХІДНІ ПОЛОЖЕННЯ**

Додаток 1  
до Закону України  
“Про управління відходами”

ПЕРЕЛІК  
операцій з видалення відходів

D1 Розміщення на поверхні чи в землі, у тому числі захоронення тощо

D2 Оброблення ґрунтом, у тому числі біологічний розклад рідких або мулових відходів у ґрунті тощо

D3 Закачування на глибину, у тому числі закачування відходів відповідної консистенції у свердловини, соляні куполи або природні резервуари тощо

D4 Скидання на поверхню рідких і шламових (мулових) відходів, у тому числі скидання рідких або шламових відходів у котловани, ставки чи відстійники тощо

D5 Захоронення на спеціально обладнаних полігонах, у тому числі захоронення у відокремлених секціях, закритих та ізольованих одна від одної та від навколишнього середовища тощо

D6 Скидання у водойми, крім морів/океанів

D7 Скидання в моря/океани, у тому числі на морське дно

D8 Біологічне оброблення, не зазначене в інших позиціях цього додатка, в результаті якого утворюються кінцеві сполуки чи суміші, що видаляються шляхом здійснення операцій, визначених у позиціях D1—D12 цього додатка

D9 Фізико-хімічне оброблення, не зазначене в інших позиціях цього додатка, в результаті якого утворюються кінцеві сполуки чи суміші, що видаляються шляхом здійснення операцій, визначених у позиціях D1—D12 цього додатка, у тому числі випарювання, висушування, кальцинування тощо

D10 Спалювання на суші

D11 Спалювання в морі (заборонено законодавством ЄС і міжнародними конвенціями)

D12 Постійне зберігання, у тому числі у спеціальних контейнерах у шахті тощо

D13 Попередні операції з відходами перед операціями видалення, визначеними у позиціях D1—D12 цього додатка, у тому числі сортування, дроблення, ущільнення, гранулювання, сушіння, подрібнення, кондиціонування або відокремлення.

D14 Перепакування перед здійсненням операцій, визначених у позиціях D1—D13 цього додатка

D15 Зберігання перед здійсненням операцій, визначених у позиціях D1—D14 цього додатка.

---

Додаток 2  
до Закону України  
“Про управління відходами”

ПЕРЕЛІК  
операції з відновлення відходів

R1 Використання, головним чином, як палива чи в інший спосіб для виробництва енергії\*

R2 Відновлення/регенерація розчинників

R3 Рециклінг/відновлення органічних речовин, що не використовуються як розчинники, у тому числі компостування та інші процеси біологічної трансформації, а також підготовка до повторного використання, газифікація та піроліз, коли компоненти використовуються як хімікати.

R4 Рециклінг/відновлення металів та їх сполук (включаючи підготовку до повторного використання).

R5 Рециклінг/відновлення інших неорганічних матеріалів (включаючи підготовку до повторного використання, рециклінг неорганічних будівельних матеріалів, відновлення неорганічних матеріалів у вигляді зворотного заповнення та очищення ґрунту, що призводить до відновлення ґрунту).

R6 Регенерація кислот чи основ.

R7 Відновлення компонентів, що використовуються для зменшення забруднення.

R8 Відновлення компонентів із каталізаторів.

R9 Очищення нафтопродуктів чи інші види їх повторного використання

R10 Оброблення ґрунту, що сприяє веденню сільського господарства чи поліпшує стан навколишнього природного середовища.

R11 Використання відходів, утворених під час здійснення операцій, визначених у позиціях R1—R10 цього додатка

R12 Попередні операції з відходами для здійснення операцій, визначених у позиціях R1—R11 цього додатка,. Якщо інший код R не підходить, це може включати попередні операції до відновлення, включаючи попередню обробку, в тому числі демонтаж, сортування, дроблення, ущільнення, гранулювання, сушіння, подрібнення, кондиціонування, перепакування, відокремлення, змішування або змішування перед подачею на будь-яку операцію, визначених у позиціях від R1 до R11.

R13 Зберігання відходів перед здійсненням операцій, визначених у позиціях R1—R12 цього додатка (крім операції збирання)

\* Включає також установки термічного оброблення муніципальних відходів, якщо їх енергетична ефективність не менше:

0,60 — для установок, експлуатацію яких розпочато до набрання чинності цим Законом;

0,65 — для установок, експлуатацію яких розпочато після набрання чинності цим Законом.

Для визначення енергетичної ефективності використовують формулу:

$$EE = [(E_p - (E_f + E_i) / (0,97 \times (E_w + E_f))] \times KKK, \text{ де:}$$

EE — енергетична ефективність;

$E_p$  — річний обсяг виробництва електричної та теплової енергії в ГДж/рік, що обчислюється за формулою:

$$E_p = 2,6 \times E_e + 1,1 \times E_t, \text{ де:}$$

$E_e$  — річний обсяг виробництва електричної енергії;

$E_t$  — річний обсяг виробництва теплової енергії;

$E_f$  — річний обсяг енергії, використаної для виробництва пари (теплової енергії) (ГДж/рік);

$E_w$  — потенційний річний обсяг енергії, що можна отримати від оброблення відходів (ГДж/рік), на основі врахування при розрахунку їх мінімальної калорійності (теплотворної здатності);

$E_i$  — річний обсяг додаткової енергії, що надходить до технологічного процесу, за виключенням  $E_w$  та  $E_f$  (ГДж/рік);

0,97 — коефіцієнт, що враховує втрати енергії, спричинені утворенням шлаку та випромінюванням.

Під час розрахунку показника енергоефективності установок термічного оброблення муніципальних відходів враховуються кліматичні умови в місцях розташування установок, які залежать від оцінки потреби в опалюванні зазначеної території (ПГД — показник градус-днів).

KKK — коригуючий коефіцієнт клімату.

KKK для установок, експлуатацію яких розпочато до набрання чинності цим Законом:

KKK = 1 — якщо ПГД не менше 3350;

KKK = 1,25 — якщо ПГД не перевищує 2150;

KKK =  $-(0,25 / 1200) \times \text{ПГД} + 1,698$  — за інших значень ПГД.

KKK для установок, експлуатацію яких розпочато після набрання чинності цим Законом:

KKK = 1 — якщо ПГД не менше 3350;



$ККК = 1,12$  — якщо ПГД не перевищує 2150;

$ККК = - (0,12 / 1200) \times ПГД + 1,335$  — за інших значень ПГД.

Отримане значення ККК має бути округлене до трьох знаків після коми.

ПГД — показник градус-днів (оцінка потреби в опалюванні) розраховується як річна сума різниць між 18 градусами та середньоденною температурою (лише для тих днів, коли температура не перевищує 15 градусів). При цьому середньоденні температури визначаються, як середні між максимальною та мінімальною добовою температурою.

Плановий показник на певний рік для кожної установки термічного оброблення розраховується як середній за останні 20 років для населеного пункту, де розміщено установку.

---

Додаток 3  
до Закону України  
“Про управління відходами”

**ПЕРЕЛІК**  
властивостей відходів, які роблять їх небезпечними

**НВ 1 Вибухонебезпечність:** відходи, які здатні до хімічної реакції з виділенням газу за такої температури, тиску та з такою швидкістю, що можуть завдати шкоди навколишньому природному середовищу, включаючи відходи піротехнічних виробів, вибухонебезпечні відходи органічних пероксидів та відходи вибухонебезпечних самореактивних речовин.

Якщо відходи містять одну або більше хімічних речовин, які класифіковані за одним із класів безпеки та категорією у межах класу з визначеним відповідним кодом вислову щодо виду небезпечного впливу, які наведені у Таблиці 1, такі відходи повинні бути оцінені щодо властивості НВ 1, де це доречно та можливо, відповідно до методів випробувань. Якщо наявність речовини, суміші або об'єкту вказує на те, що відходи є вибухонебезпечними, вони повинні бути класифіковані як небезпечні за властивістю НВ 1.

Таблиця 1: Коди класів безпеки, категорій у межах класів та висловів щодо виду небезпечного впливу компонентів відходів для їх класифікації як небезпечних за властивістю НВ 1:

Коди класів безпеки та категорій у межах класу	Коди висловів щодо виду небезпечного впливу
Нестаб. Вибух.	Н 200
Вибух. 1.1	Н 201
Вибух. 1.2	Н 202
Вибух. 1.3	Н 203
Вибух. 1.4	Н 204
Самореакт. А	Н 240
Орг. Перокс. А	
Самореакт. В	Н 241
Орг. Перокс. В	

**НВ 2 Окисна здатність:** відходи, які, виділяючи кисень, викликають або сприяють горінню інших матеріалів.

Якщо відходи містять одну або більше хімічних речовин, які класифіковані за одним із класів безпеки та категорією у межах класу з визначеним відповідним кодом вислову щодо виду небезпечного впливу, які наведені у Таблиці 2, такі відходи повинні бути оцінені щодо властивості НВ 2, де це можливо, відповідно до методів випробувань. Якщо наявність речовини вказує на те, що відходи є окиснюючими, вони повинні бути класифіковані як небезпечні за властивістю НВ 2.

Таблиця 2: Коди класів небезпеки, категорій у межах класів та висловів щодо виду небезпечного впливу компонентів відходів для їх класифікації як небезпечних за властивістю НВ 2:

Коди класів небезпеки та категорій у межах класу	Коди висловів щодо виду небезпечного впливу
Окис. Газ 1	H 270
Окис. Рід. 1	H 271
Окис. Тв. 1	
Окис. Рід. 2, Окис. Рід. 3	H 272
Окис. Тв. 2, Окис. Тв. 3	

НВ 3 Легкозаймистість:

- легкозаймисті рідкі відходи: рідкі відходи, які мають температуру спалаху нижче  $60^{\circ}\text{C}$  або відпрацьовані газойль, дизельне паливо та світлі нафтопродукти з температурою спалаху від  $> 55^{\circ}\text{C}$  до  $\leq 75^{\circ}\text{C}$ ;
- легкозаймисті пірофорні рідкі або тверді відходи: тверді або рідкі відходи, які навіть у невеликій кількості можуть спалахнути протягом п'яти хвилин при взаємодії з повітрям;
- легкозаймисті тверді відходи: тверді відходи, які легко займаються або можуть спричинити, або сприяти горінню через тертя
- легкозаймисті газоподібні відходи: газоподібні відходи, які є легкозаймистими у повітрі за температури  $20^{\circ}\text{C}$  та нормального атмосферного тиску 101,3 кПа;
- відходи, що вступають у реакцію з водою: відходи, які при контакті з водою виділяють легкозаймисті гази у небезпечних обсягах;
- інші легкозаймисті відходи: легкозаймисті аерозолі, відходи, що саморозігріваються, органічні пероксиди та самореактивні відходи.

Якщо відходи містять одну або більше речовин, які класифіковані за одним із класів небезпеки та категорією у межах класу з визначеним відповідним кодом вислову щодо виду небезпечного впливу, які наведені у Таблиці 3, такі відходи повинні бути оцінені щодо властивості НВ 3, де це можливо, відповідно до методів випробувань. Якщо наявність речовини вказує на те, що відхід є легкозаймистим, він повинен бути класифікований як небезпечний за властивістю НВ 3.

Таблиця 3: Коди класів небезпеки, категорій у межах класів та висловів щодо виду небезпечного впливу компонентів відходів для їх класифікації як небезпечних за властивістю НВ 3:

Коди класів небезпеки та категорій у межах класу	Коди висловів щодо виду небезпечного впливу
ЛЗ Газ 1	H220
ЛЗ Газ 2	H221
Аерозоль 1	H222

Аерозоль 2	H223
ЛЗ Рід. 1	H224
ЛЗ Рід. 2	H225
ЛЗ Рід. 23	H226
ЛЗ Тв. 1	H228
ЛЗ Тв. 2	
Самореакт. CD	H242
Самореакт. EF	
Орг. Перокс. CD	
Орг. Перокс. EF	
Пір. Рід. 1	H250
Пір. Тв. 1	
Самонагрів. 1	H251
Самонагрів. 2	H252
Реакт. Вод. 1	H260
Реакт. Вод. 2	H261
Реакт. Вод. 3	

НВ 4 Подразнювальна здатність - подразнення шкіри чи пошкодження очей.

Якщо відходи містять одну або більше речовин у концентраціях, що перевищують порогові концентрації, та які класифіковані за одним із наступних класів небезпеки та категорією у межах класу з визначеним відповідним кодом вислову щодо виду небезпечного впливу, і якщо досягається або перевищується один або більше із наступних лімітів концентрацій, відходи повинні бути класифіковані як небезпечні за властивістю НВ 4.

Порогова концентрація для проведення оцінки для класів небезпеки та категорій у межах класу за кодами: Кор. Шкіри 1А (H314), Подр. Шкіри 2 (H315), Пошк. Очей 1 (H318) та Подр. Очей 2 (H319) становить 1%.

Якщо сума концентрацій всіх хімічних речовин класифікованих як Кор. Шкіри 1А (H314) перевищує або дорівнює 1 %, відходи повинні бути класифіковані як небезпечні за властивістю НВ 4.

Якщо сума концентрацій всіх хімічних речовин, класифікованих як Пошк. Очей 1 (H318), перевищує або дорівнює 10 %, відходи повинні бути класифіковані як небезпечні за властивістю НВ 4.

Якщо сума концентрацій усіх хімічних речовин, класифікованих як Подр. Шкіри 2 (H315) та Подр. Очей 2 (H319) перевищує або дорівнює 20 %, відходи повинні бути класифіковані як небезпечні за властивістю НВ 4.

Відходи, які містять хімічні речовини, які класифіковані як Кор. Шкіри 1А, 1В або 1С (H314) у концентрації, що перевищує або дорівнює 5 %, вони повинні

бути класифіковані як небезпечні за властивістю НВ 8. Якщо відходи класифіковані за властивістю НВ 8, властивість НВ 4 не розглядається.

НР 5 Вибіркова токсичність для окремих органів-мішеней (ВТОМ) /Токсичність при аспірації: відходи, які можуть проявити вибірккову токсичність для окремих органів за одноразового або повторюваного впливу, або які можуть спричинити гострі токсичні ефекти внаслідок аспірації.

Якщо відходи містять одну або більше хімічних речовин, які класифіковані за одним із класів безпеки та категорією у межах класу з визначеним відповідним кодом вислову щодо виду небезпечного впливу, які наведені у Таблиці 4, і якщо досягається або перевищується один або більше із наступних лімітів концентрацій, які зазначені у Таблиці 4, відходи повинні бути класифіковані як небезпечні за властивістю НВ 5.

Якщо у відходах присутні хімічні речовини, які класифіковані як ВТОМ, для класифікації відходів як небезпечних за властивістю НВ5 кожна така окрема хімічна речовина повинна бути присутня у концентрації на рівні або з перевищенням певного ліміту концентрації.

Якщо відходи містять одну або більше хімічних речовин класифікованих як Аспір. 1, а сума концентрацій цих речовин дорівнює або перевищує ліміт концентрації, відходи повинні бути класифіковані як небезпечні за властивістю НВ 5, але тільки якщо загальна кінематична в'язкість відходів (при 40°C) не перевищує 20.5 мм<sup>2</sup>/с. Кінематична в'язкість визначається лише для рідин.

Таблиця 4: Коди класів безпеки, категорій у межах класів та висловів щодо виду небезпечного впливу компонентів відходів для компонентів відходів та відповідні ліміти концентрацій для їх класифікації як небезпечних за властивістю НВ 5:

Коди класів безпеки та категорій у межах класу	Коди висловів щодо виду небезпечного впливу	Ліміти концентрації
ВТОМ-ОВ 1	H370	1 %
ВТОМ-ОВ 2	H371	10 %
ВТОМ-ОВ 3	H335	20 %
ВТОМ-ХВ 1	H372	1 %
ВТОМ-ХВ 2	H373	10 %
Аспір 1	H304	10 %

НВ 6 Гостра токсичність: відходи, які можуть спричинити гострі токсичні ефекти після перорального надходження, потрапляння на шкіру або під час вдихання.

Якщо сума концентрацій всіх гостротоксичних хімічних речовин, які входять до складу відходів, класифікованих за класом небезпеки та категорією у межах класу з визначеним відповідним кодом вислову щодо виду небезпечного впливу, які наведені у Таблиці 5, перевищує або дорівнює ліміту концентрації, зазначеному в цій таблиці, відходи повинні бути класифіковані як небезпечні за властивістю НВ 6. Якщо у відходах міститься більше ніж одна хімічна речовина, яка класифікована як гостротоксична, сума концентрацій підраховується лише для речовин з однаковою категорією у межах класу.

Для оцінки застосовуються наступні порогові значення:

- для класифікацій Гостра токс. 1, 2 або 3 (Н300, Н310, Н330, Н301, Н311, Н331): 0.1 %;
- для класифікацій Гостра токс. 4 (Н302, Н312, Н332): 1 %.

Таблиця 5: Коди класів небезпеки, диференціацій, категорій у межах класів та висловів щодо виду небезпечного впливу компонентів відходів для компонентів відходів та відповідні ліміти концентрацій для їх класифікації як небезпечних за властивістю НВ 6:

Коди класів небезпеки та категорій у межах класу	Коди висловів щодо виду небезпечного впливу	Ліміти концентрації
Гостра токс. 1 (при оральному впливі)	Н300	0,1 %
Гостра токс. 2 (при оральному впливі)	Н300	0,25 %
Гостра токс. 3 (при оральному впливі)	Н301	5 %
Гостра токс. 4 (при оральному впливі)	Н302	25 %
Гостра токс. 1 (при впливі через шкіру)	Н310	0,25 %
Гостра токс. 2 (при впливі через шкіру)	Н310	2,5 %
Гостра токс. 3 (при впливі через шкіру)	Н311	15 %
Гостра токс. 4 (при впливі через шкіру)	Н312	55 %
Гостра токс. 1 (при вдиханні)	Н330	0,1 %
Гостра токс. 2 (при вдиханні)	Н330	0,5 %
Гостра токс. 3 (при вдиханні)	Н331	3,5 %
Гостра токс. 4 (при вдиханні)	Н332	22,5 %

НВ 7 Канцерогенність: відходи, які провокують рак або збільшують вірогідність його настання.

Якщо відходи містять хімічну речовину яка класифікована за одним із класів небезпеки та категорією у межах класу з визначеним відповідним кодом вислову щодо виду небезпечного впливу, та досягається або перевищується один із наступних лімітів концентрацій, які зазначені у Таблиці 6, відходи повинні бути класифіковані як небезпечні за властивістю НВ 7.

Якщо відходи містять більше ніж одну хімічну речовину, яка класифікована як канцерогенна, для класифікації відходів як небезпечних за властивістю НВ 7 кожна окрема речовина повинна бути присутня у концентрації на рівні або з перевищенням ліміту концентрацій.

Таблиця 6: Коди класів небезпеки, категорій у межах класів та висловів щодо виду небезпечного впливу компонентів відходів для компонентів відходів та відповідні ліміти концентрацій для їх класифікації як небезпечних за властивістю НВ 7:

Коди класів небезпеки та категорій у межах класу	Коди висловів щодо виду небезпечного впливу	Ліміти концентрації
Канц. 1А	H350	0,1 %
Канц. 1В		
Канц. 2	H351	1,0 %

НВ 8 Корозивність: відходи, які при контакті можуть викликати роз'їдання шкіри.

Якщо відходи містять одну або більше хімічних речовин, класифікованих як Кор. Шкіри 1А, 1В або 1С (H314) і сума їх концентрацій перевищує або дорівнює 5 %, відходи повинні бути класифіковані як небезпечні за властивістю НВ 8.

Порогова концентрація для проведення оцінки для Кор. Шкіри 1А, 1В або 1С (H314) становить 1.0 %.

НВ 9 Інфекційність: відходи, які містять життєздатні мікроорганізми або їх токсини, які є або вважаються такими, що викликають захворювання в людей чи інших живих організмів. Класифікація відходів за властивістю НВ 9 визначається за правилами та критеріями, що визначені законодавством України.

НВ 10 Токсичність для репродуктивної системи: відходи, які негативно впливають на статеву функцію та репродуктивність дорослих чоловіків і жінок, а також мають токсичну дію на розвиток потомства.

Якщо відходи містять хімічну речовину, яка класифікована за одним із класів небезпеки та категорією у межах класу з визначеним відповідним кодом вислову щодо виду небезпечного впливу, та досягається або перевищується один із наступних лімітів концентрацій, які зазначені у Таблиці 7, відходи повинні бути класифіковані як небезпечні за властивістю НВ 10.

Якщо відходи містять більше ніж одну хімічну речовину, яка класифікована як токсична для репродуктивної системи, для класифікації відходів як небезпечних за властивістю НВ 10 кожна окрема речовина повинна бути присутня у концентрації на рівні або з перевищенням ліміту концентрацій.

Таблиця 7: Коди класів небезпеки, категорій у межах класів та висловів щодо виду небезпечного впливу компонентів відходів для компонентів відходів та відповідні ліміти концентрацій для їх класифікації як небезпечних за властивістю НВ 10:

Коди класів небезпеки та категорій у межах класу	Коди висловів щодо виду небезпечного впливу	Ліміти концентрації
Репр. 1А	H360	0,3 %
Репр. 1В		
Репр. 2	H361	3,0 %

НВ 11 Мутагенність: відходи, які можуть викликати мутацію, тобто постійні зміни в кількості або структурі генетичного матеріалу в клітині.

Якщо відходи містять хімічну речовину, яка класифікована за одним із класів небезпеки та категорією у межах класу з визначеним відповідним кодом вислову щодо виду небезпечного впливу, та досягається або перевищується один із наступних лімітів концентрацій, які зазначені у Таблиці 9, відходи повинні бути класифіковані як небезпечні за властивістю НВ 11.

Якщо відходи містять більше ніж одну хімічну речовину, яка класифікована як мутагенна, для класифікації відходів як небезпечних за властивістю НВ 11 кожна окрема речовина повинна бути присутня у концентрації на рівні або з перевищенням ліміту концентрацій.

Таблиця 8: Коди класів небезпеки, категорій у межах класів та висловів щодо виду небезпечного впливу компонентів відходів для компонентів відходів та відповідні ліміти концентрацій для їх класифікації як небезпечних за властивістю НВ 11:



Коди класів небезпеки та категорій у межах класу	Коди висловів щодо виду небезпечного впливу	Ліміти концентрації
Мутаг. 1А	H340	0,1 %
Мутаг. 1В		
Мутаг. 2	H341	1,0 %

НВ 12 Здатність виділяти гостротоксичний газ: відходи, які при контакті з водою або кислотою виділяють гостротоксичні гази, класифіковані як Гостра Токс. 1, 2 або 3 H330 або H331.

Якщо відходи містять хімічні речовини, для яких призначені додаткові вислови щодо видів небезпечного впливу EUN029, EUN031 та EUN032, вони повинні бути класифіковані як небезпечні за властивістю НВ 12.

НВ 13 Сенсibiliзуюча здатність: відходи, які містять одну або більше хімічних речовин про які відомо, що вони спричиняють сенсibiliзацію (алергічну реакцію) на шкірі або у дихальних шляхах.

Якщо відходи містять хімічну речовину яка класифікована як сенсibiliзатор (алерген) із призначенням вислову щодо виду небезпечного впливу H317 або H334 і концентрація кожної окремої речовини дорівнює або перевищує ліміт концентрації 10 %, відходи повинні бути класифіковані як небезпечні за властивістю НВ 13.

НР 14 Екотоксичність: відходи, які становлять або можуть становити безпосередній або віддалений ризик для довкілля.

НВ 15 Відходи здатні проявляти небезпечні властивості, що зазначені вище, але не класифіковані за ними.

Якщо відходи містять одну або більше хімічних речовин, які класифіковані з призначенням загальних або додаткових висловів щодо видів небезпечного впливу, які зазначені у Таблиці 9, відходи повинні бути класифіковані як небезпечні за властивістю НВ 15, за виключенням випадків, коли вони знаходяться у такій формі, що в жодному разі не проявлять свої вибухові або потенційно вибухові властивості.

Таблиця 9: Загальні та додаткові вислови щодо видів небезпечного впливу для компонентів відходів для їх класифікації як небезпечних за властивістю НВ 15:

Загальні та додаткові вислови щодо видів небезпечного впливу та їх коди	
Можливість вибуху масою під дією вогню	H205

Вибухає у сухому стані	EUN001
Може утворювати вибухонебезпечні пероксиди	EUN019
Небезпека вибуху при нагріванні у замкненому просторі	EUN044

Відходи можуть бути класифіковані як небезпечні за властивістю НВ 15 на основі інших критеріїв, наприклад, шляхом проведення оцінки продуктів вилуговування.

---